

Beiting med dyr – en del av IPV strategien

Februar 2016

Värpinge golfbane, Skåne.

Fordeler med beiting

For miljøet

- Reduserer mengden ugress
- Bekjemper invaderende arter
- Reduserer forbruket av plantevernmidler
- Hindrer arealer fra å gro igjen med kratt
- Miljøvennlig gressklipping
- Gressklipping på steder som er vanskelig å komme til
- Grønn profil for klubben

For spillerne

- Golfballer blir lettere å finne i roughen
- Golfballer kan lettere slås fra roughen
- Økt trivsel / bedre opplevelse av en golfrunde
- Goodwill hos myndigheter og miljøorganisasjoner

Sammendrag

Ikke-kjemisk bekjempelse av ugress kan til en viss grad oppnås ved å bruke dyr som beiter på hele eller deler av golfbanen. I dag er det flere og flere golfbaner som benytter beitedyr, og de fleste har positiv erfaring. Beitedyra gjør at pesticidforbruket kan reduseres, dels fordi de hjelper til med å holde det vanlige tofrøblada ugress borte fra spillearealene, men også fordi de bekjemper kjempebjørnekjeks og andre fremmede og invaderende arter.

Sauer er vanligvis mest egnet til å bekjempe ugress på golfbanen. Men andre dyr kan også være aktuelle.

Sterf

Beiting på Hornbæk golfbane. Foto: Anne Mette Dahl Jensen

Beiting som ugressbekjempelse

Ugress på golfbanen reduserer spillkvaliteten; på greener hvor ballen ruller dårlig, på fairway hvor spilleren kan få et dårlig eller urettferdig nedslag, og i roughen hvor ugress gjør det vanskelig å finne igjen ballen og å slå den ut.

Problemer med ugress kan være et resultat av at man ønsker å redusere bruken av kjemiske ugressmidler eller ikke har tillatelse til å sprøyte arealet. Mye tid og ressurser blir brukt på å

bekjempe ugress på golfbaner.

For øyeblikket er det ingen effektive mekaniske metoder som kan erstatte kjemiske ugressmidler. Men en måte for å redusere arbeidsforbruket og pesticidforbruket på er å få hjelp av beitende dyr på banen.

Hvor på banen de skal være kan styres med mobile innhegninger som settes opp i en begrenset periode på banens problemområder.

Gode eksempler

Hørsholm golfbane, Nord-Sjælland

På Hørsholm golfklubbs nordlige bane har man i flere år hatt sauer på ca 100 daa. Fordi dyra urinerte og forårsaket sviskader på greenene, har man nå gått over til mobile innhegninger. Dyra flyttes rundt, primært i roughområdene, og de har ikke lenger tilgang til greenene.

Greenkeeperen har sett tydelig effekt av beitingen på ugressforekomsten, både på det tidligere beitede arealet,

men også innenfor de mobile innhegningene. Mengden av ugress har blitt redusert og effekten er tydelig også etter at sauene flyttes over til andre arealer. Sauene er spesielt gode til å spise små skudd fra trær, for eksempel poppel (*Populus* sp.), noe som hindrer at roughen vokser til med skog og kratt. Også mengden av kløver (*Trifolium repens*) og løvetann (*Taraxacum* sp.) på fairway og i rough er blitt redusert av beiting.

En annen interessant observasjon er at sauene er selektive med hensyn til hvilket gress de beiter i roughen. I første omgang beiter de gjerne store og kraftige gressarter som raigras (*Lolium perenne*), mens unngår de fine bladene av svingel (*Festuca* sp.). Dette kan være en stor fordel for golfbaner som gjerne vil ha en rough som består av fint, tynt gress der ballen er lett å finne.

Elisefarm golfbane, Skåne

Elisefarm ligger i Hörby, midt i Skåne, og er en rødsvingelbane med hede-karakter. På baneområdet har man innegjerdet noen høyrOUGH-områder med en mobile gjerder. Sauene beiter det aktuelle området i noen uker inntil man oppnår det beiteresultatet man vil ha. Innhegningen tas da ned og settes opp et annet sted i roughen, sauene flyttes og prosedyren gjentas.

Smørum golfbane, Sjælland

Smørum golfbane ligger ca. 10 km vest for København og er en golfbane med meget store rough- og naturområder. Man har i en del år arbeidet med pleie av naturområder og kulturverdier. Foruten sauer er det på banen også en flokk storfe som hjelper til med å pleie våtområder og enger.

På selve golfbanen er det noen rough-arealer der det er store problemer med den invaderende arten kjempebjørnekjeks (*Heraclium mantegazzianum*). Her har man valgt å gjerde inne pområdene og sette inn sauer. Flere års erfaring viser at sauene klarer å holde bjørnekjeks borte. Men hvis arealet ikke blir beitet ser man fremdeles at nye planter

Ved beiting av rødsvingel-dominerte høyrOUGH-arealer er det i første omgang årskudd på løvtrær og partier med tykt gress som blir spist. Resultatet på Elisefarm er en høyrOUGH hvor de svaiende gresstråene står igjen, mens gresset er tynnet ut i bunnen. Roughen ser fin ut, og farge og høyde gir en tydelig markering og grense til de øvrige spilleflatene. Det sparsomme gresset gjør det lettere

spirer, og man må derfor være forberedt på at bekjempelse av kjempebjørnekjeks er et langsiktig prosjekt. Sauene må vennestil å spise denne planten, og ved naturpleie brukes ofte et par eldre sauer som kan vise resten av flokken.

å finne ballen og å slå den ut, hvis man skulle være så uheldig å havne i høyrOUGHen.

Golfklubben sparer dessuten del penger på mindre klipping av roughen, men arbeidet med å sette opp og flytte gjerder krever til gjengjelde en del tid og personalressurser.

Sauer beiter kjempebjørnekjeks på Smørum golfbane. Foto: Per Rasmussen.

Värpinge golfbane, Skåne

Värpinge er en bynær bane som ligger nær Lund i Skåne og som ikke bruker pesticider. Det er en åpen bane med krypkvein på greenene. Hele banen (220 daa) er innhegnet med et permanent gjerde og sauene har mulighet til å gå fritt på alle spilleflater. Bruken av sauer passer inn i banens strategi for integrert plantevern, og samtidig er det mange spillere som synes det er trivelig med dyr på banen.

Antallet sauer varierer gjennom sesongen og avhenger av spilletrykk og mengden føde for sauene. Det er typisk mellom 65 og 100 sauer på arealet fra april til desember. På banen er det også en mindre innhegning som brukes når sauene av en eller annen grunn må holdes borte fra banen. Her stenges de også inne om natten, for så å bli lukket ut igjen neste morgen.

Sauene beiter primært i høyrOUGHen og semiroughen, men har også mulighet til å gå på fairway, tee og greener. Sauene holder undervegetasjonen nede i høyrOUGHen, så det blir lettere å finne igjen og slå ut ballen. Den største effekten er at sauene klarer å holde

Värpinge golfbane. Løvetann holdes nede på det beitede arealet. Foto: Håkan Rasmusson

mengden ugress på et akseptabelt nivå. Spesielt løvetann er et stort problem på banen, men også kvitkløver. Løvetann forsvinner ikke, men holdes på et nivå som gjør at spillekvaliteten er fornuftig. Sauene beiter primært løvetannbloms-ten og de små, nye bladene. De store og eldre bladene lar de gjerne stå igjen.

Når sauene har adgang til hele banen, hender det at spillerne må flytte dem før ballen kan slås. Men dette er ikke vanlig og sauene påvirker normalt ikke spillet.

Et annet problem kan være at sauene gjør fra seg slik at avføring må fjernes. Men det er mest avføring i nattinnhegningen, for avføringen kommer oftest når sauene reiser seg etter natten. Urin kan derimot svi gresset og gi gulfarging og eventuell skade på greenene.

På Värpinge golfbane er man alt i alt svært fornøyd med beitedyra, for man slipper å stelle roughen og forekomsten av ugress reduseres på hele banen.

Beiting med dyr – en del av IPV strategien

Februar 2016

Elisefarm GC.

Viktige momenter ved beiting

- Bruk beitedyr til å bekjempe ugress. Det kan være kuer, hester, geiter eller sauer. Dyra har forskjellige preferanser med hensyn til hvilke gress og ugress de foretrekker. Geiter og sauer er minst kresne.
- Beskytt trær og planter som du vil bevare, slik at beitedyra ikke skader eller eter dem.
- Valget er dyr er avhengig av hvilke ugress man har. Registrer derfor først hvilke arter det er som skaper problemer.
- Overvei hva klubben og greenkeeperen kan klare å stille og håndtere. Geiter er krevende å holde styr på, mens sauer er lettere å passe og de blir ofte værende i innhegningen.
- Det finnes mange forskjellige saueraser og noen av dem spiser nesten alle typer planter. Snakk med noen som har kunnskap om sauer og skaff den rasen som passer best til behovet. Tilpass dyretallet etter arealet.
- Greenkeeper eller golfklubb bør rådføre seg med dyreeiere eller husdyrkonsulenter slik at dyrevelferden ivaretas. Det ernæringsmessige behovet varierer; søyer med lam er mest krevende og skal helst ha saftig, friskt, ungt gress. Hvis beitet er dominert av gammelt gress med tørre stengler bør man heller velge sauer uten lam. De har ikke så lett for å rømme, og de er også mer robuste for til sykdommer, parasitter osv. Dessuten krever de ikke så mye vann som søyer med diende lam, og de behøver ikke så mye ettersyn.
- På noen steder det mulighet for å søke om støtte fra til kulturlandskapspleie eller oppsetting av gjerder. Undersøk muligheten i din kommune.
- Velg en passende innhegning. Bruk mobile gjerder til små områder med problemugress, men faste gjerder rundt de deler av banen hvor dyrene skal gå ute hele sesongen.
- Undersøk om det finnes saueiere som trenger beiteareal i nærområdet. Det er en billig løsning for golfbanen, og saueierne vil som regel sjøl sørge for transport og øremerking, ormekur og annet stell.

Nordiske greenkeepere (IPM-ambassadører) som har kvalitetssikret denne teksten og som kan hjelpe til med gode råd om beiting på golfbaner

Håkan Rasmusson

Värpinge GK, Sverige
hakan@varpingegolfbana.se
Tel +46 70 - 518 91 30

Per Rasmussen

Smørum GK, Danmark
per@sgkgolf.dk
Tel. +45 4212 3810

Daniel Kristiansen

Fana GK, Norge
daniel@fanagolf.no
Tel. +47 98255627

Forfatter

Anne Mette Dahl Jensen

Københavns Universitet
amdj@ign.ku.dk

*Oversettelse: Trond Pettersen, NIBIO
Form: Karin Schmidt*

Lesetips

"Hyrdetimer" af Annette Holmenlund. Håndbog i fårehold og naturpleje. Turbine forlaget, 2007.